

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre . . . 2 frt.
negyed évre 1 frt.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyitóléc ára 15 kr.

Nagy-Enyed, 1884. május 3-án.

(B.) Megyénk közönsége és Nagy-Enyed város által közösen építeni határozott honvédlaktanya alapkövének ünnepélyes letétele nevezetes mozzanatot képez közéletünkben.

Azon intézmények között, melyeket nemzetünk áldozatkészen, lelkesedéssel istápol, és nemzeti szellemben, de mindig az előhaladó kor színvonalán fejleszteni óhajt, kevés van, mely a m. kir. honvédséggel vetekedhetik. Mennél inkább át van hatva a honvédség fontos hivatásától, mennél inkább igyekezik fejlődni a hadtani ismeretekben, mennél hűvebben ragaszkodik szülőföldjéhez s hazáját fejlesztő nemzeti intézményeinkhez, annál erősebbnek érezheti magát Magyarország s annál nagyobb önérettel tehet oly lépéseket, melyek anyagi és szellemi téren biztosíthatják előhaladását s egyszersmind megfelelően tisztelt nevet és tekintélyes állást is vívnak számára Európa népei között.

Alsó-Fehérmegye és Nagy-Enyed város közönsége így érzettől vezette hozott áldozatot, midőn 95000 frt költséggel állandó laktanyát épít honvédségünk két zászlóalja részére. Tizenhat évi buzgó működés, a felségének a legfőbb hadurnak becsülése, külföldi szaktekintélyek elismerése kimutatta a József főherceg oly népszerű vezérlete alatti honvédség életképességét, s hogy ezt áldozattal is fenntartani sietünk, ezzel elismerésünknek, bizalmunknak és reményünknek adjuk tanúságát.

Előre honvédek! legyetek a nemzet fejlődését biztosító béke biztosítói, s ha majdan harezolni kell: az ősi magyar dicsőség diadalmas osztályrészei?

A honvéd laktanya alapkövének ünnepélyes letétele.

— 1884. május 3-dikán. —

Hosszas fáradozás és előkészületek nehéz munkája után végre eljutottunk a valóság kezdetéhez. Szalay Ferencz buzgó vállalkozónk gyorsan végezte az előmunkálatokat s az építető bizottság mai napra tűzte ki az alapkövének szokásos ünnepélyét. A megye s a város nevében

még lett hiva a honvédkerületi parancsnokság, a különböző hivatalok, egyletek s a nagy közönség. Pakor kerületi parancsnok altábornagyá történt kinevezése alkalmából hivatalos ügyben felhivatván, képviselőtében Kassay Dániel honvéd ezredes, Mangesius tábornok dandárparancsnok képviselőtében Weismar Sándor honvéd őrnagy jelentek meg, kik a délelőtti gyorsvonattal érkezvén, az állomásnál Kovács Gyula polgármester és Vajna Károly árvászkéi ülnök, építető bizottsági tagok által fogadtattak. E közben a város háza előtt Fehér Poldi derék karmester által jól betanított zenekar vidám dallamai zengtek, míg benn a városház egyik termében az alapköve helyező „Emlékirat” írták alá, s egyéb — az ünnepélyre vonatkozó iratokkal, üvegpartózába zárták. Jött a vármegyei tisztsége, a helyben állomásozó 20. és 29. m. kir. honvédszászlóalj tisztái kara, kísérvé a vendég tiszt urakat, majd az állami hivatalok, a Bethlen-főtanoda tanári kara és ifjúsága, a tüzoltók, végül a dalkör, az ifjusági és tüzoltói zenekarok. Adott jellre megindult a menet; elől hatalmas nemzeti lobogó alatt.

Az ünnepély színhelye a laktanya északnyugoti szögletén zöld ágakkal, a sorban álló magas állványfák lombokkal voltak díszítve. Emelkedett helyek lettek a zenekarok, a dalkör, a hölgyközönség s az ünnepély szónokája részére felállítva. A csöndes tavaszi légtérben egyszerre folzendült a „hymnus” megható dallama; a zenekarok hatalmas akkordjait messze vivé az enyhe szellő. Csató János alispán tartá erre éljenzéssel fogadott szép alkalmi beszédét, (jövő számunkban fogjuk közölni) mit a dalkörrelt énekelt „Szózat” követett. Ezután Török Bertalan m. főjegyző felolvaa „Emlékirat” következő szövegét:

Emlékirat.

Az 1879. évi XXXVI. és XXXVII. törvényekkel alapján Alsó-Fehérmegye közönsége 1880-ik évi május hava 13-án zeykfalvi Zeyk Károly főispán elnöklete alatt tartott megyei bizottsági közgyűlésben és Nagy-Enyed rendezett tanács város közönsége néhai farszádi Sándor Elek polgármester elnöklete alatt 1880. évi július hó 10-én tartott képviselői közgyűlésében elhatározzák, hogy Magyarország területi épségének védelmére és a felségnek uralkodó ház magyar királyi trónjának támaszul szolgáló magyar királyi honvédség állandó elhelyezése végett közös költségen ezen laktanyát építsék.

Mely határozat valóztatására nagyméltóságú borosjenői Tisza Kálmán m. kir. miniszterelnök és belügyminiszter, valamint néhai nagyméltóságú keresztési Szende Béla m. kir. honvédelmi miniszter urak jóváhagyását kinyervén, — jankafalvi Csató János alispán elnöklete alatt id. Gáspár János kir. tanácsos, tanfelügyelő, Póka Kálmán kir. főmérnök, Müller Mihály megyei tisztügyész, székelykeresztúri Kovács Gyula Nagy-Enyed város polgármestere, Vajna Károly és ifj. Gáspár János városi tanácsosok, mint tagokból alakított építési bizottság küldött ki. Ezen bizottság Horváth Gyula kolozsvári építész és Hegedüs Gyula segéd-mérnök tervei szerint Szalay Ferencz nagyszebeni építész által 95.000 forint költséggel elvállalt laktanya építését megkezdte, ezen — Alsó-Fehérmegye és Nagy-Enyed város közönségének hazafiai buzgalmát és áldozatkészségét bizonyító ténnyre vonatkozó okmány a megye és város tisztviselői karának, a kir. állami tisztviselőknél, a Bethlen-főtanoda tanári testületének és ifjúságának, valamint az erdélyi VI. honvédkerületi parancsnokság képviselőinek, a Nagy-Enyeden állomásozó 20-ik és 29-ik m. kir. honvédszászlóalj tisztikarának, ugyszintén a város közönségének és testületeinek lelkes részvéte mellett, a mai napon déli 12 órakor tartott ünnepélyes alapkövétel alkalmával behelyeztetik.

A Mindenható áldása alatt legyen a magyar királyi honvédség a haza szeretetében erős, a hon védelmében dicsőséges, alkotmányosan uralkodó felségnek királyi iránti hűségében tántoríthatatlan örökre!

Kelt Nagy-Enyeden, 1884-ik évi május hava harmadik napján.

Mig a dalkör Huber Károly gyönyörű „Nemzeti zászló” című dalát énekelte, megkezdődött az alapköv ünnepélyes letétele. A szokásos kalapácsütésekkel, következő sorban: főispán ö maga ö felségeért, a legfőbb hadúrért; Kassay József főherceg ö fenségeért; Weismar őrnagy Pakor Albert altábornagy nevében, Kubinyi őrnagy Mangesius tábornok, Habrovsky őrnagy a 20. és 29. honv. zászlóalj nevében, Csató J. alispán a megye, Kovács Gy. polg. mester a város Póka K. főmérnök az építő bizottság, Szalay F. építész a magyar építészek, Kovács Ödön rector a Bethlen-főtanoda, id. Gáspár János a nevelésügy, dr. Bartók Gy. az ev. ref. egyház, Dávid Pál a r. cath. egyházközség, O. Veres Gábor a tüzoltók, Nagy Lajos a dalkör,

TÁRCZA.

Isten veled!

— márczius 31. —

Ki egykor gyöngéd karjaidba zártan
Ólve forrón annyit csókolál,
Boldog szerelmünk drága, kis magányán
A szív legédesebb hajnal-álmánál,
Ki bánatimnak zordon éjjelére,
Mely elfödé a csillagtelet eget,
A boldogságnak nappalait varázslád —
Neked kell mondom ezt: Isten veled!

Ki súgva annyit mondogattad nekem:
Szeretsz forrón, mint eddig senkimást
S piczike ajkad lázas, édes csökján
Erősítéd e titkos vallomást,
S ki szép szemednek édes mosolyával
Oly sokszor kedvre költéd lelkemet,
Oh! drága kincsem, édes boldogságom
Neked kell mondom ezt: Isten veled!

Kiért ifjú szívemnek mély szerelme
Elolthatatlan lánggal, hévvel ég —
Kiért rózsás, szép ábránd-álmaimnak
Nem perczet, órát, — éjét szentelék
S a kit szívemnek minden érzeménye
Mint egy Madonnát úgy imád, szeret,
Oh! nekéd én egyetlen üdvösségem
Neked mondom ma ezt: Isten veled.

Istránffy Gyula.

Egy huszonöt éves dal.

(Vége)

E kitüntetést elfogadta s „kis Bulyovszky,” Maria Stuartot Davison társaságában játszta. A siker nagyszerű, a diadal fényes volt; a koburg-góthai udvari színházakon

kivül igen számos más német udvari színház is kínál neki rendkívül előnyös szerződötetést. Ő újból férjéhez fordult tanácsért. Azon férfin, aki az 1848-iki márcziusi mozgalmak megindításánál oly kiválóan jelentékeny, sőt döntő szerepet játszott, ekkor nem tett mást, hisz nem is lett volna szabad egyebet cselekednie! mint elküldötte töle tanácsot kért nejének a most előttem kiterített sárgult lapot és válaszul csak ennyit toldott ahhoz: „Tegy belátásod szerint.”

Bulyovszky Lilla férje levelének kézhez vétele után, mitsem törődve a neki kínált fényes, hízog szerződötetési ajánlatokkal, sietett haza s itthon újra bekopogtatott a nemzeti színház kapuján.

— „Nemo propheta in sua patria, — az akkor ott zsarnokoskodott „klikk” kényseritette Ráday Gedeon grófot, kire nagyon illett a: „Könyvü Katót táncba vinni!” alkalmazása, hogy ismét utasítsa el a magyar színház akkor egyetlen elsőrangú „ifjú hősnő”-jét. Lilla tehát kénytelen volt a Németország legelőkelőbb udvari színházaitól kínált szerződötetéseket aláírni; azután három éven át a drezdai-ban, tíz éven át pedig a müncheniben játszott. 1882-ben a müncheni udvari színház újabb tízéves szerződötést kínált neki; de ő azt nem fogadta el: ismét hazajött, hogy nemzeti színházunknál keressen szerződötetést. — Fölléptették ugyan; tetszett mindenkinek: mindazonáltal nem szerződötették. Mialatt München udvari színházánál volt szerződötve, akkori színház-intendánsaink (Festetics Leó gróf, Zichy Antal, Radnótfáy Sámuel, Oreczy Bódog báró) és az intézet amaz időbeli kitünő dramaturgja Gyula Pál ismételve hívták őt haza; persze! akkor ottani szerződötetése kötötte. Mikorra pedig oly áldozat árán tette magát szabaddá, hogy visszautasította a müncheni udvari színház újabb tízéves szerződötetését, akkor nemzeti színházunk „hatalmasai” nem találtak neki megfelelő szerepkört.

Ez eredete azon szép fölteménynek, melyet e soraim fölött fog közölni a „Korunk”; ez oka, miért ünneplé egy

magyar színművésznő német színházra való léptének negyedszázados évfordulóját. Azonban még egy dolog iránt kíváncsi e soraim olvasóit tájékoztatni: mely okokból adományoztak néhai Bulyovszky Gyula és neje már mostanig is huszonöt ezer frtot hazai jótékony célokra. Miért? Azért is, mert Bulyovszky Lillának, hogy ő művészi hivatását követte, s ok nélkül bezáratván előtte a nemzeti színház kapuja, elsőrangú német udvari és városi színházokon (vendégszereplési alkalmával ez utóbbiakon is) szerzett a magyar névnek dicsőséget, 1860. nyarán oly „szépséges” macskazenét adott fővárosunk fiatalágának egyrésze, aminőben csak Prottmann Jánost, a méltán gyűlölt pesti rendőrfőnököt, részesítették néhány nappal később. Szegény „kis Bulyovszkyne! Szegény Lilla! Nála s néhai férjénél nemessebben még kisért meg igazságtalan sértést.

A vagyontalan magyar művésznő, aki minden garását Németországban kereste, multkori, egész csendben megtartott negyedszázados színésznői jubileuma alkalmával igen számos üdvözlést kapott az ottaniaktól (többi között a koburg-góthai uralkodó hercegtől és hercegnőtől Nizzából); mindazonáltal mégis csak 250 márkát küldött Németországba jótékony célokra; míg honunkban — kivált a fővárosban — ezeket adományozott hazafias alapítványokul.

Szépséges macskazene! Neked számos beteg, agg, gyermek, tanuló, iparos, színész s író részben lekötöztetted, s még számosabban lesznek azzá.

Aki öröklött nagy vagyonból adományoz jótékony célokra, voltaképp csak kötelességet teljesít; (Noblesse oblige!) persze! divatos társadalmunk tiszteletreméltóvá fokozza az illető tettét; míg a ki saját törekvése, szorgalma, becsületes munkája útján keresett kis vagyonából adakozik az, — — —

Szekrényessy Kálmán.

Török Bertalan a m. tisztikar nevében és sok számosan.

A kömvések gyorsan beváltak az értékes követ s erre a valóban diszes menet azon sorban, amint jött, a zenekarok vig dallamai mellett a városba vonult.

Következett az ünnepély vidámabb része: banquette a városház disztermében, melyen 70-en vettek részt. A honvéd tiszturak mindnyájan a város vendégei voltak. A közsöntök sora elkövetkezvén, felemeljük a következőket: Főispán ő maga a felső királyi családért, Csató alispán a honvédség főparancsnokáért József főhercegeért, kihez üdvözlő sürgöny küldetett Fiuméba, Kassai ezredes meggyéért és városért köszönt, idős Gáspár János főispán ő magáért, Kovács polgármester Kassai ezredesért, dr. Kovács Ödön rector a megyéért és az alispánért, Török Bertalan a honvéd tisztikarért és Weismann őrnagyért, Dávid Pál Kovács Gyula polgármesterért és a városért, Hegedűs J. az enyedi honvédség tisztikarért Kubinyi és Habrovszky őrnagyokért, dr. Bartók Gy. a Bethlen-főtanodáért és dr. Kovács Ö. rectorért, Szilágyi Gyula az építő bizottság és Póka kir. főmérnökért, Váro Ferencz Szalay építészért, Sebestyén Sándor Medveszky hadbiztosért, Medveszky N.-Enyed közönségeért, Hegedűs János a lelkészekért, Csató alispán Gáspár J. tanfelügyelőért, Nagy Lajos özv. báró Kemény Istvánné zászlóanyáért, Sebestyén S. Morágyiért, dr. Kovács Ö. Török főjegyzőért.

A toastok árja megindult föltartóztatlanul, jó kedvben, elevenségben páratlanul.

"A közszolgálat érdekében."

Fennebbi czím egyike a legszebbnek, midőn erre hivatkozva felhívunk valakit az állam, vagy a társadalom javára közreműködni. És egyszersmind e czím alatt szokás, midőn másra nem hivatkozhatni, ide oda helyezni azon állami tisztviselőket, kik nem oly szerencsések, hogy szervezett szabályzat rendezze szolgálatukat.

Póka Kálmán az alsófehérmegyei kir. államépítészeti hivatalnak kezdetül fogva főnöke, megyénk közmunka ügyének buzgó szervezője, lelkesmeretes munkása, lakadatlan szorgalmu tisztviselője: „a közszolgálat érdekében” az Arad-megyei kir. államépítészeti hivatalhoz helyeztetett át. Mélyen sajnáljuk!

Meglehet — nem tudjuk bizonyosan — Aradmegye rendezetlen viszonyok között van. Valószínű, hogy az utépítés, rendezés ott még csak pár év óta vette kezdetét. — Ugy hisszük, hogy ott sokkal fontosabb építkezések szükségesegek, mint pld. nálunk a Gyulafehérvár-abrúdbányai, a tövisi-mihályfalva-balázsfalvi, a Nagy-Enyed-toroczkói, a Nagy-Enyed-ponori, a Maros-Ujvár-m.-herepei utvonalon, melyeket — mint Aradmegyében talán gondolják — pár óra alatt könnyen be lehet futni, föl lehet mérni s itt-ott megreperálni. — Kétségtelen, hogy Aradmegyében kaszárnyák emeltek s egyéb — a megye által felvállalt — építkezések teljesítettek, melyek tervezéséhez és vezetéséhez más megyék földrajzi, helyrajzi, vízrajzi, geológiai és áruforgalmi viszonyaival már teljesen megismerkedett főmérnökök szükségesegek.

Mert — mint gyanítjuk — Aradmegyében oly sok a teendő, hogy az Alsó-Fehérmegyéhez hasonlóan kényelmes helyzetben levő törvényhatóságok a „közszolgálat érdekében” bátran nélkülözhetik a tapasztalat s a viszonyokkal teljesen megismerkedett tisztviselőket, és cserében a legjobb iskolául szolgálhatnak új tehetségeknek, kik pld. az alföldről, vagy a Tisza szabályozástól hoztak ide. — Valóságos gyakorló iskolája lesz megyénk mérnököknek, adófelügyelőknél s egyéb hivatalnokoknak. Szívesen látjuk őket „a közszolgálat érdekében.”

Póka Kálmán kir. főmérnök ur pedig emlékezzék vissza néha erre a „gyakorló iskolára,” melynek társadalmi szívesen fogadta kebelébe, magáénak vallotta, és becsülni tanulta. Legyen meggyőződve arról, hogy a közszolgálat jól felfogott érdekében fájjaljuk eltávozását.

Miután azonban oly szépen hangzó elv alkalmazása már is dús tapasztalatok szerint különböző indokokból és különféleképpen vihető keresztül: *tisztelettel kérjük országgyűlési képviselőinket, miszerint az 1883. I. t. cz. kellő ki-elégítéssel a szolgálati pragmatika mielőbbi megállapítása végett sietőleg tegyenek lépéseket!*

Nyilatkozat

„A Bethlen-főiskola” cz. cikksorozatára.

Az enyedi tanítóképezdét a főiskolai értesítőnek mult tanévi adatai nyomán (Közérdek 1884. ápril. 16. sz.) idézett czím alatt bíráló ismertetés írója, megállapítván bevezető soraiban azon szempontot, melyből a tanítóképezdét megítélni kívánja: azon nyilatkozatot teszi, hogy bár hiszi, miszerint ezen intézetből, mint a multban, ezután is válnak ki olykor-olykor egyes, hivatásuknak megfelelni képes egyének, — a tanító képezdével szemben magas követelményeket nem állít fel.

Ezen igénytelenkedő nyilatkozatot azonban nyomon követi egy nyomatékos azonban: „A mi azonban közelebről éppen a mult tanévet illeti, egyben-másban aggodalmasan tekintünk az értesítőben felsorolt adatokra és ez aggodalmunknak figyelembe ajánlás mellett alább kifejezést is adunk.”

Alóliirt igazgatóság a tanítóképzés érdekében szives köszönettel fogad — bárkitől jöjjön is — minden jóra való tanácsot, s annál fogva cikkkiró figyelemztetését is, mert igazgatóságnak mint eddig, úgy jövőre is oda irányul legfőbb törekvése, hogy a tanítóképzés általános eredménye évről-évre kedvezőbbé váljék és fokozódjék; s elvégre olyan ifjak bocsáttassanak ki ezen intézetből, a kik ne csak a szerényebb javadalmi állomásokat legyenek képesek betölteni, hanem versenyezhessek is minden tekintetben más hasonló intézetek nevelőjeivel.

De midőn igazgatóság szives, sőt halás köszönettel fogad minden igaz és őszinte érdeklődést a tanítóképzés ügye iránt: nem teheti, hogy cikkkiró aggodalmait ezuttal az értesítő adatainak mérőben egyoldalu, s annál fogva kevéssé igazságos elbírálásából származottaknak, s minden esetre adatainak túlságosoknak ne tekintse és nyilvánítsa.

Cikkkiró megfigyelésre méltó jelenségek itélvén a mult tanévi eredményt, ennek illusztrálására idézi élénk színezéssel az értesítő adatait; jlesen: hogy 60 növendék közül csak 30 lett haladó az év végén; a többi 30 közül pedig ennyi meg ennyi százalék időközben elhagyta az intézetet, ennyi meg ennyi százalék megbukott, ennyi meg ennyi százalék ismétlésre utasított, ennyi meg ennyi százalék pedig kibujt a rendes vizsgák elől, hogy az elvesztegetett esztendő valami kis nyári szorgalommal s szeptemberi könnyítő vizsgával szerezzé vissza. Mindezek után végül arra a következtetésre jut cikkkiró, hogy az intézetbe nagyon sok nem odaváló tólul, egyuttal sejtetni engedvén mellékesen azon föltevést is, mintha képezde-igazgatóság a tanítványok magas létszámában keresendő az intézet hírnevét, és nem a tanítványok összesége által elért eredményben.

Vegye tudásul cikkkiró első sorban azt, hogy igazgatóság a szokásos pro forma vizsgálatok helyett u. n. promotionis exameneket léptette életbe már az 1880—81-ik tanévben; s azóta képezdénknél mind ilyen vizsgálatok tartanak. Az évi zárvizsgálatokon minden növendék részletes vizsgálat alá vétetik minden egyes tantárgy összes évi tananyagából. S a vizsgálatok bizonyára vannak oly szigorúak, mint a VI. gymn. osztály rigorosumai, ha nem szigorúbbak. A tanjegyek pedig az illető szaktanárok évi feljegyzései és a zárvizsgálatok eredményeinek egybevetése alapján állapítatnak meg. Ezen intézkedés és szigoru eljárás czélja éppen az, hogy a tanítóképzés színvonala emeltesse, és a felsőbb osztályokba csak olyan növendékek jussanak, kik képzettség tekintetében a nem épen enyhe követelményeknek is megfeleljenek. S igazgatóság a kitűzött czélt már is nem egy tekintetben látja elérve, mit cikkkiró is észrevenni látszik, midőn azt mondja, hogy „normalis viszonyoknak csak a III. osztály által elért eredményben.”

Ezen körülmény, merjük remélni, sok tekintetben kimagyarazza, s talán cikkkiró előtt is más világlátásban mutatja fel a megfigyelésre méltónak jelzett jelenséget. De ha nem: ám bocsátkozunk részletekbe, és számoljuk a többi elvesztettnek enunciat 30 lélekről, egybevetvén — a mit cikkkiró mérőben figyelmen kívül hagyott — az értesítőnek képezdére vonatkozó adatait a többi hasonló nemű adatokkal!

Tanév elején beiratkozott haladó 31, ismétlő 2. Jött új 27. Összes létszám tehát a tanév elején 60. Ezek közül promoveáltatott a tanév végén 30. A többi 30 közül időközben eltávozott: nem 3 (mint az értesítő hibásan mondja), hanem (cikkkiró javára) 4. Ez volna tehát az az 5% (általunk cikkkiró javára igazítva 6.6%), mely tanévet minden eredmény nélkül vesztegeti! Először is kérjük: hátha besoroztattak katonáknak? Honnan tudja a cikkkiró, hogy nem?! Azután legyen szives cikkkiró megtekinteni az értesítőnek azon rovatát, melyekben az elemi iskolából gymnasiumból és theol. akademiáról eltávoztak és eltávoztakról szóló adatok olvashatók! Valljon mit fog ott találni? Azt, hogy míg a képezdében 6.6% vesztegette — cikkkiró szavaival élve — a tanévet, ugyanezt cselekedte az elemi iskolában 8.7% és a theol. akadémia I. II. III. tanfolyamán 10%, együtt véve pedig a 3 évi kép. tanfolyammal szemben a 4 évi theol. tanfolyamot, éppen 8%. Ez tény az értesítőből, tessék megegyeztetni! A gymnasium 8 évi tanfolyamával, igaz, kedvezőbb helyzetben van a „tanévet eredmény nélkül vesztegetők” tekintetében, de ha az egyes osztályokat tekintjük: ott is kedvezőtlenebb aránya akadunk az V. és VI. gymn. osztályok, s éppen megfelelőre az I. és VII. gymn. osztályok illető rovataiban.

Hátra van még 26 elvesztett lélek. Ezek közül nem osztályoztatott 6 (az értesítő adata: 8 — hibás), még pedig 2 azért, mert (de persze ezt az értesítő rideg kimutatása nem mondhatja meg) mindkettő csaknem az egész tanév folytán kórházat feküdt; 2 azért, mert — bár tanévi feleleteik kielégítőek voltak — mindjárt a zárvizsgálatok első napjaiban egy pár tantárgyból megbukván, a többi tantárgyból nem álltak vizsgára; 2 végre azért, mert — dacára hogy tanévi feleleteik szintén kielégítőek valának — promotionis examenre állani nem volt bátorságuk. Ezen utóbbi 4 növendék volna tehát, mint cikkkiró itéli, azon „nagyobb rész, mely kibujt a rendes vizsgák elől, hogy az elvesztegetett esztendő valami kis nyári szorgalommal és szeptemberi könnyítő vizsgával szerezzé vissza.” Kibujt volna tehát (az eltávoztakat nem számítva) a rendes vizsgák

elől 7% (a szó szoros értelmében csak 3.5%). S ez volna az az aggodalomkeltő nagyobb rész? Bámulatos valami az a statistikai százalékos tudomány!! Az a moggondolatlanul oda dobott állítás pedig, hogy miért bujt ki eme 7%, illetőleg 3.5% a rendes vizsgák elől, kerekén: nem áll!! Azóta ugyanis, hogy a promotionis examenek lettek életbe léptetve: mindazok, kik betegségi vagy bármilyen igazi ok nélkül, akár nem állnak zárvizsgára, akár közben visszalépnek, azok nemesak kis nyári, hanem nagy nyári szorgalom után sem tehetnek, sem szeptemberi könnyítő, sem semmi-nemű vizsgát, hanem vagy végkép távoznak az intézetből, vagy ismétlik újra jelentkezés esetében illető osztályukat.

Lehet, hogy cikkkiró ezek dacára is tud okvetetlenkedni; sőt igazgatóság sem veszi e dolgot könnyedén. Ámde léptetőnk csak életbe pld. a gymnasiumnál a promotionis exameneket: akkor bizonyára ott is bukkanna előle megfigyelésre méltó jelenségekre; de most persze nem, mert az évi zárvizsgák túlyomólag pro forma történnek.

Menjünk tovább! Ismétlésre utasított 7, javító vizsgára 13 (az értesítő adata: 12 — hibás.) Ez volna tehát az a további aggodalomkeltő jelenség, melyről cikkkiró így szól: „mert az mégis megfigyelésre méltó jelenség, hogy a vizsgára állottak 33% ka bukkott.” Nagy százalék biz ez, különösen így magára tekintve!! Ámde vessük csak egybe e százalékot a gymnasiamban vizsgára állottak és megbukottak százalékaival: valjon mit fogunk találni? Azt, hogy az I. gymn. osztályban vizsgára állottak közül megbukott 40%, a II. gymn. osztályban 37.6%, a III. gymn. osztályban 21%, a IV. gymn. osztályban 28%, az V. gymn. osztályban 23.7% a VI. gymn. osztályban 36%, és a VII. gymn. osztályban plane 48%.

Ama 33% így, méltó társai mellé állítva, talán mégsem annyira éktelenül kirívó?!

Vagy ha a beiratkozott tanulók összeségét vesszük: igaz ugyan, hogy — mint cikkkiró mondaná — a theol. akadémia 4 éves tanfolyamán 30%, a gymnasium 8 éves tanfolyamán 37%, a képezde 3 éves tanfolyamán 50% nem lett haladó; csak hogy e százalékoknak képezdére nézve általunk így felmutatott kedvezőtlen arányát sok tekintetben mérsékli — józanul meggondolva — egyfelől azon körülmény, hogy a theol. akademiára igazán csak éretett ifjak jelentkezhetnek, a képezde pedig az éretlen algymnasiumi tanulókra van utalva; másfelől a gymnasiummal szemben mindaz, a mit feuntebb 30 képezdei nem haladóról mondtunk, s különösen a szigoru főlebbviteli vizsga. Ez utóbbi életbeléptetése nélkül bizonyára nem lett volna módjában cikkkirónak ismertetését oly alakban írnia meg. — És ha igazgatóság — mint cikkkiró sejtetni engedé ebbeli föltevését — inkább csak a tanítványok magas létszámában kereste volna és találna az intézet becsületét, mint a valódi jó eredményben: akkor miért vette volna foganatba és tartaná fenn folyvást a szigoru főlebbviteli vizsgákat, hisz amugy könnyebben elégíthető ki ezen imputált gyermekes hiúságot!!!

Cikkkiró nincs meglegedve tovább az évi előmenetellel sem. A kitűnök és jelesek arányát, bár örvend felette, igen kedvezőnek találja. Volt kitűnő és jeles 13 (az értesítő adata: 15 — hibás), első-rendű 17, (az értesítő adata: 15 — hibás) és másodrendű 20. Feleletünk erre az, hogy igazgatóság az érdemből önkényesen nem alkudhatott lefelé; másfelől vesse egybe ez adatokat ugyanazon statistikai tábla legelső rovatának megfelelő adataival!!

Záradéku ide iktatjuk cikkkirónak középiskolát ismertető soraiból ezeket: „A középiskolába beiratkozottak közül év végén elő lett léptetve 63%, nem lett előléptetve 37%. A 37% kissé magasnak tűnhet fel, ha azonban a javító vizsgálatra utasítottakat nagyobb része valóban is javított (nemde szeptemberi könnyítő vizsgán??) az arány kedvezőtlen voltát helyeselhető szigorjelének vehetjük.”

Siquid uni non injustum. . . .

Nagy-Enyed, 1884. ápril. 29.

A tanítóképezde igazgatósága.

A nagyenyedi ref. egyházmegye közgyűlése.

Felvinez, 1884. ápril 28.

A nagyenyedi ref. egyházmegye folyó évi ápril hó 28-án rendkívüli egyházmegyei közgyűlést tartott Felvinczen. Nt. Hegedűs Lajos esperes a közgyűlést reggel 9 órakor egy csinos alkalmi beszéddel megnyitván, a tárgysorozat letárgyalása kezdetét vette.

Mindenek előtt az egyházmegyei képviselőkre beadott szavazatok vétettek számba. Egyházmegyei képviselőkké, a „Közérdek” 17. számában közöltek kivül, meg lettek választva a következők: — 1. az egyházközségek részéről: id. Gáspár János Miriszlórol, Csató János Lőrincz-révéről, Herepei Károly Felenyedről, Szilvási Béla Had-révéről, Bellovári István Csekelakáról, b. Kemény György Istvánházáról, Domokos Antal Ó-Tordáról, Tarsaly Gábor Turból, b. Splényi Henrik Kapudról, Szabó Ferencz Pol-yánból, Zeyk József Gombásról, ifj. Gáspár János Csucs-Koppándról, Barta Lajos Nagylakról, Zeyk Dániel Ujfalu-Szentkirályról, Székely Ferencz Décséről, Lóte Lajos Gerendről, Nagy Lajos Csombordról, Gazner József Uj-Tordáról, Mészáros István Felvinczről, Szentkirályi Géza

Csánból, Máté Albert Székely-Kocsárdról, Tolvaj József Egerbegről, Mohai Kálmán Földváról, Ujvári Sándor Maros-Ujvárról, K. Szabó János Keresedről, Szarvadi Pál Sz.-Mihályfalváról, Csizsér János G.-Keresztúrról, Domokos Antal Bágyonból.

Egyházi ügyekről a szavazatok nem jövének be, szavazatainknak rövid időni beadására fel fognak hivatalni. — Domokos Antal, két egyházközség részéről lévén megválasztva, szintén nyilatkozatra fog felhívni, hogy melyik egyházközség választását ohajtja megtartani.

2. A tanítói kar részéről: Málnási Lajos, Erese János, Benedek Sándor, Miklósi Sándor, Székely György és Molnár Sámuel választottak meg egyházmegyei képviselőkké. Ezen választási eredmény kihirdetetté és tudásul vétetvén. — számbavételnek a magyar ref. egyház országos közalapjából nyerendő segély tárgyában beérkezett egyes egyházközségek és magánosok kérvényei. Segélyezésre följáratnak a felenyedi, esombordi, lőrinczrévei, nagylaki, kapudi, marosújvári, gerendi, szentmihályfalvi anya- és az alsó- és felső-detrehemi leányegyházközségek, továbbá a polyáni és nagylaki lelkészi állomások.

Tárgyalatik m.-esáni ref. lelkész, Sebestyén Áron kérvénye, melyben a „M. Polgár” egyik közelebbi számában íj. Szász Károly aláírásával megjelent oly nemű közleményével szemben, mintha Sebestyén Áron lelkészi hivatalával járó teendőit elhanyagolná, jelesen, hogy nem konfirmál, az iskolára nem ügyel fel, híveinek lelki gondozását botránnyosan elhanyagolja, miből folyólag esáni egyházközségünk hívei kezdenek elzúlni stb., magának elégtétel adást kér. Egyházmegyei közgyűlés — jöllehet teljesen meg van győződve, hogy a „Magyar Polgár”-nak S. Á. ellen felhozott vádjai az elsőtől utolsóig mind légből kapott hazugságok, egy önértetes és buzgó lelkész nevének roszakaratu meghurcoltatása, mindamelllett — ezen ügyet a sajtóbírósalg elébe tartozandó ügynek tekintvén, annak bővebb tárgyalásába nem bocsátkozik, azonban Hegedűs Lajos esperest megbizva, hogy Sebestyén Áron részére hivatalos bizonyítványt állítson ki, melyet a becsületében durván megtámadott lelkész esetleg a sajtóbírósalg előtt magára nézt előnyösen használhasson fel.

Tárgyalatik a esombordi ref. egyház beadványa, mely mellett beterjesztett ujjá építendő paplakának tervrajzát és költségvetési előirányzatát jóváhagyólag a mélt. állandó igazgató tanáchoz följáratni kéri. Ajánlólag fölterjesztetni határozatik. Tárgyalatik ugyanazon egyházközség panaszá, melyben előre bocsátván, hogy a bagói leányegyház hívei az ujjá építendő esombordi ref. paplak építési költségeiből legesekélyebb részt sem hajlandók hordozni, jöllehet a esombordi lelkész egyszersmind a bagói leányegyház lelkésze, s olyan természetű egyéniség, ki az Isten szabad ege alatt lakozni nem hajlandó, ugy gondolkozván, hogy ha az égi madaraknak fészkek, a rókáknek barlangok van, illik és szükséges hogy neki is hajléka legyen hova fejét lehajthassa. — Közgyűlés dr. Nagy Albert és dr. Bartók György aait megbizva, hogy a bagói ref. vallásu birtokosokat találják meg s igyekezzenek őket odahangolni, hogy önként járuljanak valamivel a esombordi ref. papi lak költségeinek hordozásához, ha pedig ezen megtalálásnak ohajt sikere nem lenne, azon esetben a bagói egyház ezen kötelességének teljesítésére törvényes eszközök által fog kényszerítettetni.

A turi ref. egyházközség kéri, hogy a papi canonica lis földék megmiveltetése közül a hívek által végezni szokott tenyeres napszámokat jövőre egy, e észlele életbe léptetett magtár jövedelméből megválthassa. A megváltási alap kimutattatván, közgyűlés határozatát a turi egyházközség kérésére értelmében mondja ki.

Mindezen s még egy pár kisebb fontosságú ügyek elintézése után közgyűlés az erdélyi reform. egyházkerület törvényeinek a reformált magyar egyház törvényeivel összhangzásba hozatala czéljából szétküldött igazgató tanácsi tervezetre készült egyházmegyei bizottsági munkálatot veszi tárgyalás alá. Előadó Horváth Sándor décei ref. lelkész egy többségi és egy kisebbségi véleményt terjeszt elő. Mind a többség, mind a kisebbség véleménye megegyez abban, hogy egyházmegyeink részéről hangsúlyoztassék az egyházkerület törvényei revisio alá vételének szükségessége s ezeknek rövid időn olymódon átalakítása, hogy a képviselői elv egyházkerületünkben nyerjen megvalósulást és ne maradjon továbbra is satira, mint ma a mi, mikor az egyházkerületi közgyűlés 68 választott képviselői mellett 207 született törvényhozó foglal helyet.

A bizottsági munkálat ajánlja az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűléseken a kettős elnökség életbe léptetését; az egyházkerületi képviselőknak az egyházmegyei közgyűlések általi megválasztását stb. Reá mutat, hogy az enyedi egyházmegyének nem 4, hanem 5 egyházkerületi képviselő küldéséhez van joga s kéri, hogy ezen egyszerű tévedésen nyugvó jog esonkittatásuk orvosoltassék. Közgyűlés a többségi állásponton nyugvó bizottsági munkálatot beható megvitatás után egész terjedelmében magáévá teszi s előadó Horváth Sándort, mint a bizottsági vélemény fogalmazóját élénken „megéljenzete.”

Ezzel a közgyűlési tárgysorozat lejárván, a házassági törvényszék tartotta meg ülését.

A gyűlés végeztével a tagok vendéglői közebedre vonultak. Ebéd felett poharak emeltettek a főtiszt. Nagy Péter püspök, egyházmegyei esperes nt. Hegedűs Lajosért sat. — Végül nem hagytak felemlítés nélkül, hogy az egyházmegye 4 gondnoka közül a gyűlésen egyszem veti részt s a közgyűlési tagok, a közlegénység is mérsékelt számmal jelent meg.

LEVELEZÉS.

M.-Igen, 1884. április 30.

Ha a szeszélyes embert az áprilisi időjáráshoz hasonlítják és viszont az áprilisi időt a szeszélyes emberhez, nagyon találó hasonlatot állítanak fel s ez különösen a mostani időjárásunkra talál legkiválóbban.

Nincs oly napunk, hogy a hideg a meleggel, a derűs a borussal ne váltakozzék majd minden órában; ugy hogy alig ejtjük ki szánkon azon örvendetes szót: mily szép meleg idő van! már a jövő perczben oly hideg szellő csap szembe, mintha épen Sziberia valamely kopár pusztáján lennénk.

Időjárásunk daczára különben vetéseink szépek. — egyes helyeken mondhatni kitűnők, valamint a szőlők is szépen mutatkoznak. Gyümölcsfaik, az almát kivéve, szép reményekre jogosítanak föl. Alma kevés lesz.

Egy örvendetes mozzanatról, mely Magyar-Igenben indult meg, lehetetlen hogy említést ne tegyek.

Tudvalevő dolog az, hogy Magyar-Igen és vidéke bizony nem szegény intelligentiába, s daczára ennek, M.-Igenben nem volt hely, hol az ember a nap fáradaalma után egy kis szellemi szórakozást szerezzen, szóval nem volt olvasdaja; most ezen is segítve lesz, menyiben derék szolgabíráink, Köblös Miklós ur fáradahtalan ügybuzgósága ezen hiányunkon — a mint észrevettük — segíteni fog.

A mult vasárnap, azaz folyó hó 27-én ejtetett meg ev. ref. egyházközségünkben az egyházmegyei képviselőválasztás, hol is egyhangulag Köblös Miklós szolgabíró ur választott meg.

Lukátsffy Viktor.

VEGYES HIREK.

— Kinevezések. Póka Kálmán kir. főmérnök sajnálatunkra Aradmegyebe helyeztetett át, helyébe Pünköszt Ferenc kir. mérnök nevezetett ki. — Toezauer Hugó II. oszt. századosa nevezetett ki. Gratulálunk.

— Gyűlések. A megyei bizottsági közgyűlés f. hó 16-án lesz. Tárgyainak előkészítés végett az állandó választmány f. hó 5-én és 6-án gyűlést tart. Az országgyűlési képviselőválasztók 1885. évi névjegyzékének kiigazítása végett, a központi választmány folyó hó 6-dikán délután gyűlést tart.

— A marosújvári választó kerület szabadelvű pártja f. évi május hó 11-én Maros-Ujvárt gyűlést tart. Jelöltje: br. Kemény Endre.

— Nagyenyei ev. ref. egyházközségünket az a kellemetlenség érte, hogy főgondnoka t. Kovács Sándor, ki 9 hó leforgása alatt, főgondnoki tiszttel járó kötelemait nagy odaadással és ügybuzgalommal töltötte be, ezen tisztről az egyház nagy meglepetésére lemondott.

— A nagy-enyedi ev. reform. egyházmegye, a Bethlen-főtanoda és püspöki vizsgálat alatt álló n.-enyedi egyházközségünk Zwingli Ulrich nagy reformatorunk születése negyyszázados évfordulója alkalmából a magyar ref. egyház által megtartatni rendelt ünnepélyt együtt fogják megtartani Enyeden, folyó évi május hó 18-án. Az ünnepély szónokai nt. Hegedűs Lajos egyházmegyei esperes és nt. Garda József főtanodai tanár lesznek, kik közül az előbbi imát, az utóbbi egyházi beszédet fog mondani. Közreműködnek: a nagyenyei és a főtanodai-dalkörök, továbbá a főtanodai zenekar. Ezen nagyszabásúnak ígérkező kegyeletes egyházi ünnepély programját annak idején közölni fogjuk. Az ünnepély utáni napon azaz május hó 19-én az egyházmegyei rendes évi közgyűlést fogja nyanyesak itt Enyeden megtartani, melynek egyik kiváló tárgya: az egyházmegyei tisztikar, továbbá a köz- és házassági törvényszékeknek választás utáni megújítása. — Ugyanez alkalommal az egyházmegyei köz- és házassági törvényszékek is ülésezni fognak.

— Meghívó. Az alsófehérmegyei tanító egyesület nagyenyei fiókköre folyó hó 15-én tartja ez évi első rendű ülését a helybeli polg. leányiskola helyiségében, melyre ugy a fiókkör tagjai, mint a tanügy iránt érdeklődők tisztelettel meghívotnak. Az ülés d. e. fél 9 órakor veszi kezdetét. Kéretnek a tagok a kitűzött időre pontosan megjelenni. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. Nagy Lajos ál. 2. Nyilvános tanítás a számtanból. Sebestyén Sándor által. 3. „Az iskolai közegészségügyről” értekezés, tartja Demeter Kálmán. 4. Nyilvános tanítás a földrajzból. Nagy Mózes által. 5. Bizottságok kiküldése. 6. Indítványok. — Kelt Nagy-Enyeden, az alsófehérmegyei tanító-egyesület nagyenyei fiókköre választmányának 1884. évi. ápril. hó 30-án tartott üléséből. Balázs Gyula, fiókköri jegyző.

— A marosvásárhelyi virágzó ref. egyházközség és egyik lelkésze dr. Tolnai Lajos között felmerült vitás ügyben, miről a lapok anyai mindenfélét össze irtak — az altörvényszéki ítélet meghozatalával enyedi ref. egyházmegyének köztörvényszéke bizott meg. Emeltett törvényszék ezen elszomorító ügyben május 19-én fogja ítéletét meghozni.

— A helybeli ev. ref. főiskola Bethlen-utcai főszárnyának felépítése czéljából f. hó 1-en megtartott árlejtésen Szalay Ferencz nagyszabású építész — vállalkozó a költségvetési ár 14.3%-ának leengedésével lett a nyertes. Az építés f. évi július hó jelesén kezdetik meg. Magát a

kivételre ördemesített tervezet is nevezett derék vállalkozó készíté. Szívünkben örülünk e nagyfotasságú építkezés megindulásán és életrejezésén; s hogy ezzel is a nehéz idők dulásaitól füstölő romok és pusztulás helyén a közművelődés és magyarság ezen jelentékeny tényezője újabb áldásos fejlődésének és gyarapodásának megy élje.

— Hibaigazítás. Lapunk mult heti számában hozott „gyulafehérvári romángyűlés” feliratu cikkben két sajtóhiba esuzott be u. m. „brassomegyei” nyomatott „krassomegyei” helyett, „autodton” nyomatott „autochton” helyett. És a mi legsajátságosabb, a pár nappal később megjelenő „Gyulafehérvári Közlöny”-ben csakugyan a romángyűlés kivonatos cikkben ugyanazon két sajtóhiba fordul elő! Milyen a véletlen! Kérjük lapírtásainkat, hogy ha már meg sem neveznek minket, mint forrást — a sajtóhibákat ne többszörösrítsék!*

— Színeszet. Közönségünk pártolása mellett működik Sztapa Andor színtársulata. Lapunk megjelenése óta előadtak: ápril 26-án „Dózsa György”, 27-én „Turi Boreza”, 29-én „Az erdő szépe”, május 1-én „Perőzes”. — „Dózsa György” előadásáról elismeréssel és dícsérettel szólhatunk; valóban megérdemelte azt a szép számú közönséget, amit a Jókai neve és az, hogy „magyar történelmi dráma” gyűjtött. Csiky László (Dózsa) szép alakjával, gyönyörű orgánájával és jól átgondolt játékaival valóban kellemesen hatott, a sokszor nyilvánuló taps az érdem jutalma volt. Igen szépen sikerült jelenetei voltak, midőn a 4-ik felvonásban a főurakat szabadon bocsátja, s az utolsó felvonásban, midőn inkább halálra megy, sem hogy börtönből megszökjék. Leővey Ilkának (Csiky Lóra) komoly méltóság és erő volt játékában, taglétesen jó, csak arcaival nem kísér mindig híven a belső érzelmeket. Legsikerültebb jelenete volt a 2. szakaszban, midőn megfedi a főurakat hazafiatlanságuk miatt. Gálósiné (Róza) érzelmes hangjával, szép szavallásával csaknem könnyekre fakasztó hatást gyakorolt; különösen ki kell emelnünk az 5. szakaszból ama jelenetet, midőn életével ment meg Csiky Lórá. Komáromi Lajos oda se vette az X-eknek, ifjú hévvel s öreg értelemmel adta Barnabást, játéka most is élvezhető s az emlékezet meg élvezhetőbb teszi. Sokat tanulhatnak tőle az ifjabbak. „A gárda meghal, de meg nem fut soha.” — Elismeréssel szólhatunk a kisebb szereplőkről is, mint Iványi (Ulászló), ki ugyáztzik most fékezni igyekszik eddigi szapora orgánáját, Komlósi (Zsófia), Bíró Anna (költo), Kulinyi (Lőrincz diák), Gálósi (szabó), Homokainé (jósnő), kik nem kis mértékben segítettek elő az elért sikert. A főurak közül tán csak Perényi személyesítője (Bátosi) állotta meg helyét, Bornemisza a „nemese nemese” gyenge kézbe került, mert — eltekintve a külsőségektől — a folytonos fejrázással és kézrángatással Kerekes úr nem tette azt a benyomást, a mit a szép szerep után várhatni. Komáromi Lajost, mint rendezőt külön dícséret is megilleti a szép csoportok rendezéséért. Nem tartom feleslegesnek az ajtókat, ablakokat, fakat stb. ingóságokat több figyelembe ajánlani, mert minden mozdításra el. ki-vagy földelnek. „Turi Boreza”, a népszínház legújabb repertoír darabjának előadásáról is kedvezőleg nyilatkozhatunk, ami az előadást illeti. Azonban a darab gyengesége utjában állott a közönség jó hangulatának. A szereplők közül különösen Ligethyné (Szele Teresi) jéki kiemelünk, kinek minden dalát megismételtek. Könnyű játéka, élénk mozgása és szép szeméi kellemesen hatottak. Az énekes (Ferenec) Bátosi volt. A pálya küszöbén álló, a kezdet nehézségeivel küzdő ifjú tag, Hanganya van, a kelő iskola a szép éneket is megőozza. Szép hangon szaval, taglétesen sem vehető észre semmi felszesség, leszámlitva a gyakorlatlanságból származó feszességet. Csak előre. Nagymértékben járultak az előadás sikeréhez Homokainé, Komlósi, Bíró Anna, Kulinyi, Leővey Ilka, Komáromi, Iványi. „Az erdő szépe” előadása nem felett meg a várakozásnak, melyre az eddigieki feljogosítottak; röviden: a legnagyobb szerep a sugónak jutott. Csak Gálósiné és Komáromi állottak meg helyüket, a második felvonásban busu jelenetük megható volt. Leővey I. zárda előtti jelenete méltó a megemlítésre, egybűtt hiányzottak szavai érzelmének kifejezésére. Csiky egyáltalában nem állott biztos alapon szerepe tekintetében, zavarában egy ily mondatot inóított utnak: „közte és köztan között.” A többi szereplők, mint Kulinyi, Bíró A., Komlósi, Iványi kielégítők voltak, de ha a kerék gyenge, a fogak nem segíthetnek rajta. A kis Komlósi Ilka szedte a babérokat, kit élénken megtapsoltak. — sok szerenést. — „Perőzes” jó élvezetet nyújtott a kis számú közönségnek mulattató fordalataival. Az előadás öszvívó és folyékony volt. Ligethyné és Bíró Anna sok tapsban részesültek. Csiky Solymsi Elek „Epiphane”-ében mulattató „bóles” volt, Kulinyi is jól adta nőnemű szerepét, Komáromi, Komlósi, Gálósi, Iványi osztottak a dícsőségben. A Kulinyi által betanított „vakvikkak” tánczát, mit Kerekes, Bátosi, Szilágyi és Közégyi tánczoltak megnyírázták, Kulinyit a rendezéséért is dícséret illeti. Szükségtelen Sztapa ur társulatát a közönség pártfogásába ajánlanunk, mert a tények mutatják, hogy azt megérdemlik. Holnap vasárnap, azaz f. hó 4-en alakít Miháloviész Pál újonnan szerződött tag fellettével a „Peleskei nótárius”. Énekes bohózat 3 felvonásban Gáál Józseftől, mire külön is felhívjuk nagyerdeim közönségünket. Referens.

*) Bocsánat szerk. ur! fehérváriak levén mi is, kollegiáink megbiztak bennünk. Szédő gyerekek.

— Piaci árjegyzék. Nagy-Enyed, 1884. május hó 1-éről. Heoliter tisztabuza 6 fit 75 kr. Rózs 4 frt. Elgyűbuza 5 frt 75 kr. Törökbuza 4 frt 50 kr. Zab 3 frt 75 kr. 100 klgm szóna 4 frt 80 kr. 1 klgm. sertés hus 48 kr. marhahus 44 kr. 1 klgm borjúhus 42 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKAL JÁNOS.

Sz. 6745—1583.

tkvi

Árverési hirdetmény.

A nagyenyei kir. járásbírósalg, mint telekkönyvi hatóság részéről közlé tétetik, hogy a kir. kincstár végrehajható 108 forint 3 kr. tőke, ennek 1882. évi szeptember 28-tól járó 6% kamata és 5 forint 80 krajczár költség kielégítése végett végrehajtható szenedők Gróra Tódor, Gróra Simeon és kiskorú Gróra Nasztaszjának a muzsinai 67. számú telekjegyzéknyvbén A+ 1—22. rendszám alatt foglalt fekvősegek, — melyek közül a 20. rend-, 3078. helyrajzi szám alatt fekvőre özv. Gróra Simeonné javára elfogotttlanul hasznólvéveti jog van bekebelezve, — 462 forintban megállapított kiküldési árban Muzsina község előljárási helyiségében 1884. évi május hó 19-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldési árón alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kiküldési ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapírokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverezés megállapított feltételei alóliit telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Muzsina község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbírósalg, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1884. január hó 29-én.

Szentpáli,
kir. aljbró.

Sz. 6751—1883.
tkvi

Árverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóság részéről közlése, hogy a kir. kincstár végrehajtható 88 frt 79 kr tőke, ennek 1882. évi szeptember 28-tól járó 6% kamata és 5 frt 80 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedők Gróra Ana, Vasília és Paraszkia kiskorúaknak a muzsina 130 sz. tjkönyvben A+1-15. rendszám alatt foglalt fekvései, melyek 1/4 részére özvegy Gróra Nasztaszia szül. Ruzs javára életfogytiglani haszonélvezeti jog van bekebelezve, 327 frtban megállapított kikiáltási árban Muzsina község előljárási helyiségében 1884. évi május hó 19-én délután 3 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverés megállapított feltételei alóli tekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Muzsina község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. jan. 30-án.

Szentpáli,
kir. aljáró.

Sz. 6754—1883.
tkvi

Árverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóság részéről közlése, hogy a kir. kincstár végrehajtható 100 frt 35 kr tőke és ennek 1882. évi szeptember 28-tól járó 6% kamata és 5 frt 80 kr költségei kielégítése végett végrehajtást szenvedők Pityiris Todorul, Kosztánnak és Gaitán Miklós ügyvéd által gondnokolt Pityiris Nasztaszia hagyatékának a muzsina 60. sz. tjkönyvben A+1-26. rsz. alatt foglalt fekvése 385 frtban megállapított kikiáltási árban Muzsina község előljárási helyiségében 1884. évi május hó 20-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30

nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverés megállapított feltételei alóli tekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Muzsina község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. évi január hó 30.

Szentpáli,
kir. aljáró.

Sz. 7119—1883.
tkvi

Árverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóság részéről közlése, hogy a kir. kincstár végrehajtható 79 forint 91 krajczár tőke, ennek 6% kamata és 5 forint 25 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedők Krisztea Mária Arion, Frem és Susána kiskorúaknak a diódi I. rész 31. számú tekkönyvben A+1-11. rsz. alatt foglalt fekvéseik 649 forintban megállapított kikiáltási árban Diód község előljárási helyiségében 1884. évi május hó 23-án délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverés megállapított feltételei alóli tekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Diód község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. február hó 5-én.

Szentpáli,
kir. aljáró.

Sz. 279—1884.
tkvi

Árverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóság részéről közlése, hogy a kir. kincstár végrehajtható 103 frt 13 kr tőke, ennek 6% kamata és 4 forint 15 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedők Szász Izsáknak a muzsina 6. sz. tjkönyvben A+1-7. és 9-10. rendsz. alatt foglalt fekvései 541 frtban megállapított kikiáltási árban Muzsina község előljárási helyiségében 1884. évi május hó 24-én délután 3 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverés megállapított feltételei a helyi tekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Muzsina község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint tekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. január 3-án.

Szentpáli,
kir. aljáró.

Sz. 883—1884.

HIRDETMEY.

Vizakna rendezett tanácsú város képviselői testülete, folyó évi április hó 28-án tartott közgyűlésében 52 jtkönyvi szám alatt hozott határozatával Vizakna város allodiumához tartozó „Nadas“ nevű rétjén átfolyó taporesai patak elposványosodott medrének, a nagyméltóságú közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszterium által helyben hagyott tervezet szerint újbol kiásásánál a Visza és taporesai patak egybefolyásának szabályozásánál előforduló munkákat, és pedig:

1. A földmunkát . . . . . 3285 frt 13 kr.
2. A rözse munkát . . . . . 373 frt 8 kr.

Összesen: 3658 frt 21 kr.

költség összeggel engedélyezte; mihez képest a felsorolt munkálatok foganatosításának biztosítása céljából folyó év május hava 14-én délelőtt 10 órakor kezdődőleg alulirt tanács irodájában szóbeli ajánlati versenytárgyalás (árlejtés) tartatik.

A költségvetés és részletes építési feltételek alulirt tanácsnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Felhivatnak vállalkozni szándékozik, miszerint a fenn kitett napon és órában a kikiáltási ár 5%-kát tevő készpénzből, vagy annak megfelelő óvadékképes értékpapirokból álló bantpénzzel ellátva a tanács irodájában személyesen jelenjenek meg.

Vizaknán, 1884. április hó 29-én.

1-2

A városi tanács.

Egyedüli legjutányosabb és legjobb megrendelési mód!

Az itt felsorolt árucikkek és munkák a megnevezett első rendű cézektől a legjutányosabban és a legbiztosabban egyedül és kizárólag a

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

szerkesztőségétől (Budapest, VII. Károlykört, Rombach-utca 6.) rendeltetnek meg.

A következő előnyök biztosítottak: 1. Csakis kitűnő minőségű cikkek és munkák, esakis első rendű cézektől küldetnek a megrendelőnek, egyedül az eredeti áron, eredeti árjegyzék szerint. — 2. A megrendelő egyetlen levelezési lappal összes szikiségletét fedezheti s megtakaríthatja a külön-külön szállítási költséget. — 3. A csillaggal megjelölt cikkek és munkák szabott árából 10%-et engedünk s 10 frton felül portamentesen szállítunk mindent. 4. A megrendelőnek megrendeléseit és levelezéseit díjmentesen teljesítjük. — A szállításokat Vajda Béla elsőrendű speditour eszközli.

Minden küldeményért hármal jótállás: a cézégé, a speditouré és a „Nemzetközi Hirdető“-é.

I. Gyógykülönlegességek.

Tokaj-china-vasbor. A leghatalmasabb kettős szer a vérszegénység, gyengeség, bágyadság és soványság ellen, mivel a tokaji bor és a vaskivonat külön-külön is a leghathatósabban alkalmazhatók. Sztupa és Krieger gyógyszerész. 3 frt.

* **Brázay-féle sóborszesz.** 42 különféle betegségben fölrhetetlen hatású, egy házban sem hiányozhatik. Ára 80, 40 kr.

* **Hungária kávé.** Szalády Antaltól. Gyomorbajban, bélhurutban stb. szenvedőkre rendkívül jó hatású. Egészségesekeknek megbecsülhetetlen. Egy kiló 1 frt 20 kr.

Forty-féle egyetemes sebtapasz, minden seb azonnali gyógyítására. Árjegyzék szerint. — **Weis M.-féle universalis sebkendő,** ára 30, 50 kr, 1 frt.

Hoff János-féle egészségi sörök, 1 palaez 60 kr, maláta-cukorkák 20 kr, malátakivonat 70 kr. — **Strausz B. mellőre,** hűsítő labdaesai és mellpasztillák. Árjegyzék szerint. — **Kárpáti egészségi labdaesok** köhögés, görvény, mellbajok ellen Friedrich főraktárból 21 kr.

Gyógykülönlegességek Török József főraktárból: szakálnövesztő 2 frt 60 kr. Vas bravaiss 3 frt. — Különösen ajánljuk:

* **Szem-essentia dr. Leboistól,** franciaia szemeigyógyiviz, egészséges szemek erősítő sére is megbecsülhetetlen hatású, így hogy minden szemre féltékeny egyetlen családnál sem szabad hiányoznia; gyenge, beteges fájós szemekre nézve s egyáltalában minden szembeaj bántalom vagy betegségben nélkülözhetetlen, minthogy e nemben a legkiválóbb gyógyhatású s a legnagyobb orvosi tekintélyek által legjobban ajánlt medicina. Egy üveg 90 kr.

* **Ürmös-essentia.** Arany érmekkel kitüntetett gyógyszer, bélhurut, átvgyitalanság stb. esetén. Vörös borhoz adva a legkiválóbb ürmös adja. Ára 60 kr.

* **Közvényvászson** Török József gyógyszerertárból. Ára 1 forint 5 krajczár.

* **„Sztaltána-növényzappan“**, Nemenesek-féle, bőrbetegség, májfoltok, szeplok, hajkorpa és migran ellen. Ára 35 kr.

Fácányi A. gyógyszerertárból a következő nagyhirű elismert különlegességek: a) Fácányi-féle magy. édes mustár gyomor- és bélhurut ellen 1 frt vagy 50 kr. b) Fácányi-féle fogpapir fogfájás, arcz- és fülszagatás ellen. Egy kis csomag 70 kr. c) Fácányi-féle Phenyl szappan bőrbetegségek ellen 70 kr. d) Sós borszesz (szakértőtől) 1 frt 20 kr, 70 kr.

Ezenfelül minden gyógykülönlegesség árjegyzék szerint.

II. Pipere-szerek.

Blaháné-arepor. Müller M. illatszertárból. Ugyanonnan mindennemű pipere- és illatszerek. Boudoir füstölő egy csomag 2 frt.

* **Janusz-féle „Juno-crème“** ásványmentes, ártatlan szerekből, szeplok, májfoltok ellen. 1 frt 50 kr. — „Juno-pasta“ az arcz hófehérre tételére, 2 frt. „Juno-puder“ 60 kr. A bécsi és budapesti vegytani intézetek a legjobban ajánlják; rendkívül kaptos pipere-szerek.

Uj magyar hajfestő szer a természetes szín visszaállítására. Tokody-féle, ára 2.50.

Sztaltána-pipere szappan. Minden boudoirban nélkülözhetetlen, csodálatos hatású elismert. Ára 3 drb 1 frt. Nemenesek-féle.

* **Hajnövesztő szer.** Hausner R. családi titka. Ára 1 frt.

Ezenfelül minden pipereszerték árjegyzék szerint.

III. Gazdasági és háztartási cikkek.

Az „Első m. fekete bőrkendő-gyár“ gyártmányai. Fekete bőrkendő 1 frt 20, sárga 1 frt 50. Éreztisztító 10 kr. Kettős velencei bőrlak 60 kr. Nemenesek-féle. József főherceg udv. szállítója. Katonai, esendőri stb. szállítói.

Egyetemes hideg enyv, Singer-féle. Edények, üvegek, pipák, fadarabok és bőr összeragasztására. 30, 50 és 70 kr.

Mosánszky-féle fénymáz. — Nemenesek-féle éreztisztító 10 kr. — Rovarpor, Polseh-féle 1 frt. — Patkányirtószert Reisztlól 1 frt.

Ezenfelül minden háztartási és gazdasági cikk eredeti áron.

Divatárak, ruházat.

Férfi divatárak és fehérneműk Karikás Lajostól. — Egészségi fehérneműk és öltözetek dr. Jäger Gusztáv-féle a budapesti főraktárból. — Kalapok Nyerges M. gyárából.

Női divatárak Monasztély és Kuzmik udv. szállítóktól. — Női ruhák Friedrichtől, a volt Alter és Kiss főszabásztól.

Czipők, Lórinéz István gyárából urak, hölgyek és gyermekek számára.

Ezenfelül minden áruk ered. árjegyzék szerint.

Mindenfélék.

Tarnóczy Gusztáv urnak földbirtokosok által a legjobbnak elismert, minden gazdasági kiállításra a legnagyobb díjakkal kitüntetett, magyar, angol, franciaia, német és amerikai gazdasági gépei. (Budapest, Károlykört 40., esarnok Váci-kört 78.) a legjutányosabbak, legmunkaképesebbek és a legbiztosabbak, mindenkinek a legjobban ajánltatnak. Árjegyzék i felvilágosításokat a legnagyobb készséggel mindenkinek adunk.

A Gschwindt-féle szesz-, fészto-, likör- és rumgyári részv. társaság Budapestén szesz élesztő-, likörből, rumból és ecetessentiából álló készítményeit ajánljuk.

Butorok, az I. butor-ipar-társaságtól. — Exellentiszek 16-féle ezéla Schöberl K.-tól. — Pénzszekrények. Wiese Fr. udv. száll. — Vasbutorok Stitz Henriktől. — Edények Hüttel Tivadar udv. szállítóktól.

Üvegtermékek Stölze és fia gyárából. — Koesik Bogdán J. gyárából. — Loszerszámok Szigeti L.-tól. — Tornaeszközök, szerszámok, malomkövek, konyhaszűzők Geitner és Rauschtól.

Billard és tekeasztalok Gyöngyössy J.-tól. — „Ariston“ önjátszó szalon-hangszer 25 frt a főraktárból. — „Orchestron“ önjátszó óriási zenekar ára 1000 frttól fölfelé; a főraktárból. — Zongorák Lédeey gyárából.

Lőfegyverek, pisztolyok stb. Kirner udv. szállítóknál. — Vadászati és uti cikkek Kertész Tódortól.

Varrógépek Neidlingertől. Mesterségekhez szükséges szerszámok Geitner és Raustól.

A legkiválóbb eredeti franciaia pezsgőborok Jaques Louis Freres franciaia céz budapesti vezérképviseletétől. Müller L.-tól Grand vin de la couronne 3 frt 80 kr. Carte blanche 1-ére chois 3 frt 50 kr

* **Essentiák** mindennemű likör gyártására Wetterich Arnold gyárából.

* **Sikerült és szép arczképek** Naumann Ign. műterméből. Szenrajz 3 frt. krétarajz 6 frt. olajfestm (életnagyság) 8 frttól fölfelé. A fénykép sértetlenül visszaküldetik. — Arczképes választási zászlók. Czégtáblák 2-60 frtig.

* **Vésnöki munkák,** peccsényomok, bélyegzők, peccsébélyegek, monogrammok a legolcsóbb szabott ár szerint.

* **Schmitt Adolf és társa m. kir. szab. börgyára,** szij, bőrneműek- és gépszijakban a monarehia legnagyobb gyára. (Hadfelszerelés.) Számos kitüntetés.

* **Humayer Károly** (Soroksári-utca 94. sz.) mészko- és tégláégető gyárát, mint Budapestén a legbiztosabbat, a legjutányosabbat és legnagyobb szállítóokra is a legképesebbet a legjobban ajánljuk építkező községeknek, hatóságoknak és magánosoknak.

Egy szóval minden munka és cikk, nyomtatott árjegyzék szerint közzittetik és szállítatik.

Első központi széküldési helye Magyarország összes kiviteli terményeinek, áruinak és gyártmányainak. (Tokaji, mónesi, balatonvidéki, borok Vámosy Lajos utján, kóbányai sörök Dittrich és Gottschlich utján, huskonszervek a Weisz testvérektől, selmezi pipák Heller F.-tól, magyar vas, acél stb Vadhus Pál K.-tól, lámpák, papir, szappan, szegedi paprika, gácsi posztó, stb.) mind legdirectebb forrásából szabott áron és az eredeti cézég árj. szerint. — Elegendő egy levelező lapot írni a

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

szerk. (Budapest, VII. Károlykört 7.)

9-48.

Pontos, becsületes és gyors szolgálat.